

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Mészáros Győzőügyvéd (...) által képviselt(....) felperesnek a dr. Dávid Zsófiaügyvéd (....) által képviselt(.....) alperes ellen előleg megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. április 2-án kelt 12.G.40.756/2011/107. számú ítélete ellen az alperes részéről benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.000.000 (Egymillió) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget, az államnak külön felhívásra 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek között 2010. július 30-án vállalkozási szerződés jött létre, amelyben a felperesi vállalkozó az alperesi megrendelő részére vállalta agenerál kivitelezési munkálatainak elvégzését. A szerződés 2010. szeptember 22-én lett írásba foglalva, amely írásba foglalás a jogviszony kezdete óta történt módosításokat is tartalmazta.

A szerződés szerint a megrendelő a kivitelezéshez szükséges jogerős építési engedélyt a vállalkozó rendelkezésére bocsátotta. A megrendelő kötelezettsége a létesítmény megvalósításához szükséges vízjogi, útügyi, TMBF gáz, valamint egyéb közmű építési engedélyeknek a kivitelezés ütemének megfelelő időben történő biztosítása (2.5.). A vállalkozói díj nettó 3.535.132.000 forint, a vállalkozó vállalkozói díjelőlegre jogosult (3.1., 3.2.). A szerződéses munkák végteljesítési határideje 2011. november 30. napja. Az 5.5. pont megerősíti, a kiviteli tervdokumentációk kivitelezés ütemének megfelelő időben történő rendelkezésre bocsátása a megrendelő feladata. Az 5.9. pont a megrendelő előzetes írásbeli engedélyéhez kötötte alvállalkozó igénybevételét. A 6.15. pont meghatározza, a megrendelő

folyamatos kiviteli tervszolgáltatást vállal, illetőleg azt, a szerkezet építésre vonatkozó kiviteli terveket a szerződés aláírásakor, de legkésőbb a munkaterület átadás-átvétele előtt egy héttel átadja a vállalkozó részére. A szerződés értelmében minden további kiviteli tervet a megrendelő folyamatosan, az aktuális munkanem kivitelezésének megkezdése előtti hat héttel a munkanemre vonatkozóan, egy csomagban biztosít a vállalkozó részére. A 9.1. pont szerint a vállalkozó a szolgáltatást a szerződés mellékletét képező építési ütemtervnek megfelelően végzi. A 10.2. pont értelmében a vállalkozó a megrendelőnek elküldött előlegbekérő levél alapján előlegre jogosult, amelynek mértéke a nettó vállalkozói díj összegének 55 %-a. Az előlegfizetés esetén a vállalkozó teljesítési biztosítékként köteles előleg visszafizetési bankgaranciát nyújtani. A szerződés 14.2. pontja szerint a megrendelő azonnali hatállyal jogosult a szerződést felmondani, ha a vállalkozó a munkát a munkaterület átadását követő 15 napon belül nem kezdi meg (a) pont), ha a vállalkozó a megrendelő írásbeli felszólítása ellenére nem a szerződés előírásainak megfelelő módon végzi a kivitelezést (b) pont), ha az építési ütemtervben foglalt bármely határidőhöz képest neki felróható okból 30 napot meghaladó késedelembe esik (c) pont), illetőleg ha a vállalkozó számára a megrendelő által megadott, a szerződés szerinti kötelezettségeit elhanyagolja, nem teljesíti, és az erre vonatkozó felszólítástól számítottan ésszerű határidőn belül annak nem tesz eleget (d) pont, továbbá ha egyéb olyan körülmény merül fel a vállalkozó érdekkörében, amely a szerződés teljesítését megghiúsíthatja (f) pont). A szerződés mellékletét képező ütemterv értelmében a felperes 2010. október, november és december hónapjában bontási munkálatokat végez, illetőleg az alperest fizetési kötelezettség terheli. A módosított szerződés értelmében a felperes köteles volt a generálkivitelezésen felül az alapozás megerősítését, illetőleg bontási munkálatokat is elvégezni.

2010. év végén koncepció váltás történt az épület hasznosítását illetően, amely megváltozott műszaki tartalmat eredményezett.

A felperes az előleg visszafizetésére 600.000.000 forint értékben bankgaranciát biztosított az alperes részére.

A felperes alvállalkozójaként az a munkaterületre felvonult, és ott bontási munkálatokat végzett.

Az alperes a felperes részére nem szolgáltatott olyan kiviteli terveket, amelyeken a koncepció változás folytán szükséges műszaki változtatások átvezetésre kerültek, és amely egyúttal a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által jóváhagyott kiviteli terv lett volna. Nem szolgáltatott továbbá a felperes részére olyan statikai terveket sem, amelyek birtokában a bontás befejezhető lett volna.

A felperes előlegbekérő levelet küldött az alperes részére. Mindezen felül részteljesítésről - teljesítés igazolás alapján - 548.582.129 forint összegű számlát állított ki az alperes felé.

A felperesi alvállalkozó a bontásra vonatkozó statikai tervek hiányában a bontási munkálatokat befejezni nem tudta, a munkaterületről levonult.

Az alperes a 2011. június 1-jén kelt, a felpereshez 2011. június 3-án érkezett levelével a szerződést felmondta arra hivatkozással, a felperes a munkaterületre nem vonult fel, késedelembe esett.

Az alperes 2011. augusztus 17-én kelt levelével a felperest teljesítésre szólította fel, és kifejezésre juttatta, a szerződés teljesítéséhez ragaszkodik. Az alperesnek e levél megküldésével azonban nem volt olyan szándéka, a korábbi felmondását érvénytelennek tekintse, a jogviszonyt megszüntnek tekintette.

Felperes 2011. április 15-én előterjesztett, 2012. január 23-án módosított keresetében az alperest elsődlegesen előleg címén 600.000.000 forint és kamatai megfizetésére, továbbá meghatározott okiratok, dokumentációk (tervdokumentáció) kiadására, nyilatkozat megtételére, másodsorban általános kártérítés címén 406.167.102 forint és ennek 2012. január 20-tól a kifizetésig járó, a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Egyebek mellett előadta, az alperes a vállalkozási szerződés 6.15. pontját megszegve a 490/2205/021/2009. számú építési engedély alapján, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) által engedélyezett szerkezetépítésre vonatkozó kiviteli tervet nem szolgáltatott részére. E tekintetben a szerződést nem módosították. Az építési engedélyben is kikötésre került, a kivitelezést csak az örökségvédelmi szempontból elfogadott kiviteli terv birtokában lehet megkezdeni. A KÖH által 2010. október 25-én jóváhagyott kiviteli terv arra az állapotra vonatkozott, amikor a koncepcióváltással kapcsolatos termódosítások még nem készültek el, ez a terv az alperessel jogviszonyban álló tervező álláspontja szerint sem volt véglegesnek tekinthető. A KÖH ezt követő állapot(ok) szerinti bontási kiviteli tervet nem hagyott jóvá, így néhány bontási részmunkán kívül egyéb munkálat nem volt elvégezhető a helyszínen. Nem voltak továbbá jóváhagyásra alkalmas tartószerkezeti, statikai kiviteli tervek sem. Az alperes tehát a munkaterület 2010. október 20-i részleges átadás-átvételekor nem tudott szolgáltatni olyan kiviteli terveket, amely alapján a munka megkezdődhetett volna.

Mindezek alapján alperes a Ptk. 302.§ b) pontja szerint késedelembe esett, késedelme pedig a Ptk. 303. § (3) bekezdése alapján kizárja a saját, egyidejű késedelmét. Az alperesnek a felmondásra annak időpontjában valós és tényleges oka nem volt, így a felmondás a szerződést sem szüntethette meg, a felmondást

nem is fogadta el. Az alperes tervszolgáltatási kötelezettsége teljesítését még jelen perben is kéri.

A kártérítés körében előadta, a szerződés teljesítésének lehetetlenülése a Ptk. 312. § (3) bekezdésében foglaltak szerint az alperesnek felróható okból következett be. A beruházásból fakadóan a megjelölt összegű nyereségtől, nettó haszontól esett el, kártérítési igényét elmaradt vagyoni előnyként érvényesíti. A szerződés teljesítése lehetetlenüléséért nem maga felelős, a felelősség az alperest terheli azon okból, a beruházás helyszínén a kivitelezéshez szükséges tervállapot az alperes felmondó nyilatkozata időpontjában nem állt rendelkezésre, ezen tényállapot ismeretében úgy mondta fel a szerződést, hogy általa is elismerten csak 2011. augusztusban került kiadásra a kivitelezendő állapot szerinti jogerős építési engedély, az ahhoz kapcsolódó kiviteli tervdokumentáció pedig nem ismert. A tervező az alperesnek az építész kiviteli tervek kinyomtatott, aláírt formában át sem adta, mivel az alperes már 2010. november-decembere körül jelezte, a tervezői munka díját nem tudja kifizetni.

Szakértői bizonyítást indítványozott egyebek mellett arra nézve, műszaki szakértői szempontból miként értelmezendő, hogy a kivitelezést csak az örökségvédelmi szempontból elfogadott kivitelei tervek birtokában lehet végezni, továbbá arra, a projekt megvalósulása esetén a vállalkozási díj mértékét figyelembe véve, mekkora volt a 2011-2012-ben a projekttől elvárható haszon mértéke.

Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Előadta, az adott kivitelezési ütemnek megfelelő tervek, dokumentációt a felperes rendelkezésére bocsátotta, a felperes részéről azonban többszöri felszólítás ellenére semmilyen teljesítés nem történt, ezért javasolta a bontási munkák elvégzésére az A felperes a munkákat meg is rendelte tőle, a teljesítési igazolást viszont nem állította ki, az ellenértéket nem fizette meg. Az építési napló tanúsága szerint valójában ez volt az egyetlen építési engedélynek és jóváhagyott kiviteli tervnek megfelelő munkavégzés a területen. Ezt követően további munkavégzés nem folyt, attól állítólagos tervek hiányában a felperes elzárkózott, és alvállalkozókat sem bízott meg, ennek ellenére teljesítés hiányában jogosulatlanul részszámlákat, és előlegbekérőt bocsátott ki. Felperes kellő alapot szolgáltatott a szerződés felmondására, a felmondási okok között szerepelt a teljesítés nélküli számla kiállítása is. Felperes a felmondást követően az építési területről levonult, a helyszíni irodáját felmondta, ezzel is kifejezve, a teljesítést ő sem kívánja. Állította, felperes anyagilag és munkaerő szempontjából sem volt abban a helyzetben, a kivitelezést elkezdhesse. Felperesnél tényleges teljesítési szándék nem állt fenn, likviditási problémákkal küzdött. A 2010. évi beszámolójában a szálloda kivitelezését, mint folyamatban lévő projektet nem tüntette fel, a perindítást, mint taktikai perindítást jelölte meg, 2010-ben egy fő fizikai munkással rendelkezett, a könyvvizsgáló vélemény szerint a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek értéke kétséget vethet fel a felperes vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban. Arra az esetre, a szerződés felmondás általi megszűnése nem lenne elfogadható, arra hivatkozott a szerződés teljesítése a felperesnek felróhatóan a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján a 2011. november 30-i

véghatáridő elteltére tekintettel a határidő napjával lehetetlenült. Hangsúlyozta, a tervszolgáltatás terén ugyanakkor szerződésszerűen járt el, ennek igazolására megrendeléseket, számlákat, teljesítésigazolásokat csatolt. A felperes érvelésével ellentétben állította, felperes rendelkezésre álltak azok a 2010. október 25-én a KÖH által jóváhagyott bontási kiviteli tervek, amelyek a 490/2205/021/2009. számú jogerős építési engedélyen alapultak és a munka megkezdéséhez elégségesek voltak. A koncepcióváltások ettől függetlenek, későbbi időszakra vonatkoznak, a munkakezdést nem befolyásolhatták. A tervmódosítás egyébként sem érintette jelentősen a bontási kiviteli terveket, a bontási munkálatok lényegileg ugyanazok maradtak. A KÖH-nek nem kellett további bontási kiviteli terveket jóváhagynia. A szerződés 4.3. pontja szerint a szükséges dokumentumok csatolásra kerültek, a további kivitelezési tervdokumentációt pedig a kivitelezés ütemének megfelelően csak szakaszosan kellett volna biztosítani. Utalt arra is, amennyiben a felperes a munkakezdéshez szükséges tervek hiányát valóban vitatta volna, úgy nem állapodott volna meg az a bontási és bontással kapcsolatos kiváltási munkák kivitelezésére. A munkakezdéshez szükséges tervek tehát adottak voltak, a folyamatosan készülő építés kiviteli tervek a szerverén keresztül elérhetővé váltak, a felperes ennek ellenére nem kezdte meg a munkákat. Vitatta, hogy mivel a felperes egyébként sem lett volna képes a munkavégzésre, ezért ténylegesen kára merülhetett volna fel. A projektet a beszámoló kiegészítő mellékletében nem is tüntette fel, tehát a projekttel nem is számolt, így elmaradt hasznát sem követelheti. Viszontkeresetet is előterjesztett. Viszontkeresetében felperest kártérítés címén 460.805.716 forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni arra hivatkozással, a felperes szerződésszegő magatartására visszavezethetően a befejezetlen beruházással, tervek és a bontási munkálatok megrendelésével összefüggésben a könyveiben kimutatott ilyen összegű költség merült fel.

Felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság széles körű tanúbizonyítást folytatott, és szakértő kirendelésére is sor került.

Tanúként meghallgatta a felperes korábbi vezérigazgatóját, aügyvezetőjét, felperes projektvezetőjét, ..., felperes alkalmazásában álló építészmérnököt,, az alperesnek tervezési munkát végzett, a felperes építésvezetőjét,, alperes korábbi ügyvezetőjét, jelenlegi ügyvezetőjét is.

.... előadta, a munkaterületet csak részben tudták átvenni, a műszaki feltételek nem teljesültek, bontásra volt szükség, kiviteli tervek hiányoztak, így a statikai kiviteli terv is.

.... úgy nyilatkozott, felperes a munkaterületre nem vonult fel, meglátása szerint az átadott munkaterületen a munkát el lehetett volna végezni. Az alapozás megerősítéséhez és a bontási munkálatokhoz szükséges dokumentáció rendelkezésre állt. Statikai terveket nem kellett átadni, nem is történt statikai tervek átadása. A szerkezetépítésre vonatkozó kiviteli tervek átadására került sor. 2011. január 19-én végleges kiviteli tervek azért nem voltak, mert azt módosítani kellett, nem azt az épületet akartuk megépíteni, amelyre az eredeti építési engedély szólt. A KÖH-től az engedélyek rendelkezésre álltak. Az új kiviteli tervdokumentáció szükségessége nem jelenti, a korábbi kiviteli tervdokumentáció szerinti munkát nem kell elvégezni. Mivel nem jelentek meg a munkaterületen, felmondták a szerződést.

.... elmondta, az alapmegerősítési munkáknak nem tudtak nekifogni tervek hiányában, 2011. elején megállapodás született, bizonyos bontási munkáknak nekikezdenek. Amikor eljutottak az első olyan szakaszra, ahol már földemet kellett volna bontani, ott leálltak, mert ehhez nem volt megfelelő engedély. A bontásnak teljes körűen nem tudtak nekilátni, mivel a KÖH engedélyek nem egyeztek az újratervezett épülettel. Márciusban levonultak, mert nem kaptak terveket.

....úgy nyilatkozott, amit a KÖH-nél engedélyeztek, az ténylegesen egy korábbi, azóta elvetett dokumentáció volt. Statikus tervek nem voltak.

.... úgy nyilatkozott, átfogó kiviteli tervmódosításról nem tud, az építési engedély alapján kiviteli tervek készültek, a folyamatnak megfelelően aktualizálták azokat. Az előkészítő munkák megkezdődhettek volna, ehhez voltak tervek és engedélyek. Statikai tervek készültek, azokat nem ő készítette. A szerverre folyamatában feltöltésre kerültek a tervek, módosítások.

... előadta, koncepcióváltás történt, mely a statikát is érintette. Teljes körű, mindenre kiterjedő statikai terveket nem kaptak.

.... elmondta, a felperes október 20-án részlegesen vette át a munkaterületet azzal, hogy akkor veszi át a teljes munkaterületet, ha az építési engedély rendelkezésre áll, megkapják az első ütemhez szükséges kiviteli terveket. A bontás vonatkozásában megegyeztek egy alvállalkozó igénybevételeiben, ez minden bizonnyal a felperes alvállalkozója volt. Az alvállalkozó részéről történt bontási munka. A bontási, kiviteli tervek meglátása szerint nem a módosított állapotra, hanem még az eredeti állapotra vonatkoztak.

....úgy nyilatkozott, a felmondásra már az ügyvezetősége alatt került sor. A felperesnek a teljesítést meg kellett volna kezdenie ahhoz, hogy a szerződés ne

lehetetlenüljön el. A szerződés megszűnt.

Az elsőfokú bíróság a kirendelt építésügyi műszaki, ingatlanforgalmi igazságügyi szakértő feladatává annak megállapítását, az adott teljesítési szakhoz képest az alperes által a felperes rendelkezésére bocsátott engedélyek, dokumentációk alapján a felperesnek volt-e lehetősége munkavégzésre, azok alapján a felperes milyen munkát tudott vagy tudott volna végzeni, hiányzó vagy nem megfelelő dokumentáció akadályát képezte-e a munkavégzésnek, eredményezett-e késedelmet a munkavégzésben, voltak-e a módosított építési engedély szerinti, a KÖH által örökségvédelmi szempontból elfogadott kiviteli tervek, illetőleg, az ilyen tervek az adott fázisban szükségesek voltak-e a munkavégzéshez (1.) Arra az esetre, ha a megfelelő dokumentáció hiánya akadályozta a kivitelezést, a szakértő feladatává tette annak megválaszolását, a felperes eszközállományát, fizikai állományát, a szükséges képesítéseket, vagyoni körülményeit tekintve előre láthatóan képes lett volna-e teljesíteni a szerződésben vállaltakat (2.), amennyiben képes lett volna, úgy a várható kiadásaira is figyelemmel milyen mértékű haszonra tehetett volna szert ezen szerződés teljesítéséből (3.)

A szakértő 2012. december 10-én előterjesztett, 2013. március 7-én szóban kiegészített szakvéleményében rögzítette, a szerződésből megvalósult állapotot volt módja megtekinteni. A módszer körében rögzítette, a rendelkezésére bocsátott építész, statikai tervanyagokat, műszaki leírásokat értékelte abból a szempontból, milyen mélységű munkavégzéseket tett a dokumentált állapot lehetővé. Vizsgálta a hatósági engedélyek meglétét, hiányát a jogszerű munkavégzés lehetőségének szempontjából, továbbá a felperes vállalta múltját, jövedelmezőségét, szerepét a magyar építőiparon belül. Az 191/2009.(IX.15.) Korm. rendelet egyes rendelkezéseit (7. § (2) bekezdés c) pont, 9. § (8) bekezdés, 22. § (1), (4)-(5) bekezdés) idézve rögzítette, a bontási és építési munkák egyaránt építészeti (bontási), valamint tartószerkezeti (statikai) tervrészleteket tesznek szükségessé, ez valós műszaki elvárás, hiszen bontással állékonyágveszélyes állapot idézhető elő. A tervezőnek a terveket alá kell írnia, a kivitelező részére a terveket papír formájában kell átadnia, nem csak a tervező, hanem az építtető kézjegyével, bélyegzőlenyomatával ellátva. Ez az elv végig kíséri az összes tervdokumentálási folyamatot. Ennek hiányában a tervváltozatok könnyen keverednek, a perbeli építkezésen is ez felmerült, a beruházó jegyzőkönyvben figyelmezteti a tervezőket a nemkívánatos jelenségre. A felperes által bemutatott kétféle bontási tervcsomagból nem derül ki, az egyik később került kiadásra. Úgy foglalt állást a felperesnek nem álltak rendelkezésére a szükséges és elégséges feltételek a teljes bontási munkák elvégzéséhez. Az eredetileg kiadott bontási tervdokumentáció építész tervfejezete mellett nem állt statikai tervcsomag rendelkezésre. A perben csatolt „A bontás feltételei, technológiája” címet viselő statikai fejezet a statikus terveket, illetőleg az építésre vonatkozó építészeti, tartószerkezeti terveket nem helyettesíti. A statikai tervigény nélkül elvégezhető bontások mértéke az összes bontásnak csak 23,60 %-át tette ki. Úgy vélte, nincs jogi és műszaki alap kívülről kritika alá vonni, amennyiben egy

munkanem végzésének feltételei csak részlegesen, kisebb arányban állnak rendelkezésre, belevágjon-e a vállalkozó a munkába, vagy pedig várja meg, amíg a teljes munkanem feltételei megvalósulnak. Rámutatott, amíg a kivitelező kezében nincs egy tervező, beruházó által aláírt végleges kivitelezési tervdokumentáció, addig felelőtlenség egy épületet, főként egy műemlék épületet nyolcvan-száz helyen szétbontani. Egy ilyen korú, tagozottságú, többször átépített épület estében jóvátehetetlen károk okozhatók a meggondolatlanul elkezdett bontással. A Szentés Város Polgármesteri Hivatalában, 2011. január 19-én felvett Tervegyeztetési jegyzőkönyv szerint a felperes még mindig nem kapott kiviteli terveket. A jegyzőkönyv is azt tanúsítja, még nem alakult ki sok tekintetben a végleges műszaki megoldás. A jegyzőkönyvet a tervezőknek szóló intelm zárja, miszerint a hiányos adatokkal elkészült tervek használhatatlanságuk miatt nem kerülhetnek leadásra, teljesítettnek nem tekintik azokat. Ez a figyelmeztetés arra utal, az ún. szerveren a feltöltött tervek között káosz uralkodott. Idézte a felperes építési naplóba 2010. október 20-tól 2011. február 22-ig tett egyes bejegyzéseit, miszerint KÖH engedéllyel rendelkező kiviteli tervek hiányában a területen érdemi munkát végezni nem tud, a KÖH által aláírt tervek a tájékoztatásra megküldött tervekkel nincsenek összhangban, s többször sürgette a korábbi bejegyzéseivel kapcsolatos válaszadást. Rögzítette, amíg nincs jóváhagyott, aláírt építész és statikai építésre vonatkozó terv, addig nem szabad bontani, mert még össze is dőlhet a ház.

A továbbiakban úgy foglalt állást, felperes 2010-ig a hazai építőipar első tíz cége között volt. A rendszerváltást követően a nagynevű előd gyakorlatilag mérnökirodává fogyva maradt. Több nagy cég sem rendelkezett egy fő fizikai létszámmal sem, de ez őket és a felperest sem akadályozta több milliárd forintos projektek generálkivitelezésében, mivel ütemszerű részszámla kifizetést köt ki, esetleg előleget is kérhet, alvállalkozói pedig csak akkor fizeti ki, ha a munkájukért járó pénzt maga is megkapta már. Azért tudja ezt megtenni, mert a szakmában tekintélyt vívott ki, ami a megrendelőket és az alvállalkozókat vonzza, bizalommal tölti el. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, a vállalkozás időpontjában a felperesnek minden képessége megvolt a szerződésben foglaltak teljesítéséhez. Rögzítette, a vállalkozói díjnak a Korm. r. 3. § (5) bekezdése alapján mit kell magában foglalnia. Kitért arra is, a „nagyok” extra profitot úgy szereznek, hogy az általuk beárazott anyag költség és a tényleges beszerzési ár között legalább 15-20 % különbség feszül. Rámutatott, a grafikonsorból látható, a felperes nyeresége 2008-tól 2011-ig vészesen csökkent. Azt természetesen nem lehet megjósolni, mekkora nyereséget ért volna el a cég, ha teljesíti a szerződéses vállalást, de vállalati szinten ki lehet adni becsült értéket. A 2010. éves tevékenysége során az adózás előtti nyereség mértéke árbevétel arányosan 3,5 % maradt. Az Építési Vállalkozók Országos Szövetsége 2009. évről történt értékelése szerint az árbevétel arányos jövedelmezőség 2,5 % körül várható, a magasépítés területén -3 +2 százalék lehet az eredmény. Az ÉVOSZ úgy véli, 2012-ben a még lakásépítésben érdekelt cégek jó, ha nulla nyereséggel zárják az évet. Mindezek alapján úgy foglalt állást, az árbevétel arányos nyereség tekintetében a 2,0 % nem túlzott, realisan elérhető cél egy kivitelezés tekintetében.

Összességében megállapította, a kivitelezési munkák, ezen belül a bontási munkák megkezdésének nem voltak meg a feltételei, mert nem készültek el, nem kerültek

átadásra és kerültek hatósági jóváhagyásra az ezt engedélyező hatóság (KÖH) által előírt kiviteli tervek; kizárólag műszaki megfontolások szerint: a bontási munkák egy kisebb része végezhető volt, de a bontások zömét képviselő, tartószerkezeti vonzattal rendelkező bontásokat felelősséggel nem lehetett elkezdni, mert nem volt ismert az épület állékonyságára gyakorolt hatás; a bontási munkák (építettő által) megkívánt időszakában még több részletben is tervezői változtatások voltak láthatók. Ezért a dokumentált bontások bizonyos része a tervezés véglegesítésével elmaradt vagy módosult. A tervek átadásának elmaradása jelentős késedelmet okozott felperesnek, az építési napló tanúsága szerint felperes a munkaterület átadás napjától 2011. február 22-ig nem tudott munkát végezni a műszaki dokumentumok hiányában. Felperes - miként, a hazai építőipar többi vezető nagyvállalata - nem saját fizikai létszámmal, hanem alvállalkozók szövevényes táborával teljesíti szerződéses feladatait. Ezért saját termelőeszköz állományra, fizikai létszámra nincs szüksége. Ezzel szemben jelentős tőkeerővel, mérnök-technikus gárdával rendelkezik, tehát a felperes a beruházás teljesítésére minden szempontból alkalmas volt. A várható üzleti haszon mértékét a teljes beruházás bekerülési értékére vetített 2,0 %-ban, azaz 70.702.640 forintban véleményezi.

2013. március 7-én a szakértői véleményben foglaltakat az alperes lentebb ismertetett észrevételei tükrében is fenntartotta. Előadta, a statikai tervek hiányán belül a kivitelezésnek akadálya volt az is, nem voltak papír alapú, aláírt tervek. Amit statikai tervek nélkül lehetett végezni, annak a nagy része elkészült, függetlenül attól, az alvállalkozó azt kinek a megbízásából végezte el. Az első, a KÖH által engedélyezett tervben sem volt statikai megoldásra terv. A második tervcsomag tekintetében a KÖH jóváhagyásának hiánya a munkavégzésnek tényleges fizikai akadályát nem képezte, ugyanakkor a statikai tervek hiánya igen. A kivitelező addig a határig, amíg lehetett és érdemes volt, a bontási munkákat elvégezte. Következtetéseket nyilvánvalóan csak a felperes múltjából tud levonni. A 2 %-os nyereség becslés, figyelemmel a felperes mérlegadataira, figyelemmel az építésügy 2010. évi helyzetére. Jelen esetben a folytonosság nem volt biztosított. A kivitelező nem kényszeríthető olyanra, hogy belevágjon a munkafolyamatba akkor, ha csak egy kis részét látja elvégezhetőnek. Fizikailag valóban volt lehetősége a munka megkezdésére, de a gazdaságosság ellene szól. Az ...által végzett bontási munkák minden terv nélkül végezhetőek voltak.

Felperes a szakvéleményt elfogadta, kiemelve, a kivitelezési tervdokumentáció alkalmassága, vagy annak hiánya a perben a legjelentősebb építési műszaki szakkérdés. Figyelemmel arra, az elmaradt vagyoni előny tekintetében a szakértői értékmeghatározás mindenben megfelel az irányadó bírói gyakorlatnak, a szakvélemény alapján a kártérítési keresetét 70.702.640 forintra leszállította.

Az alperes a leszállított keresetet is elutasítani kérte. A szakvéleményt nem fogadta el, új szakértő kirendelését indítványozta. Előadta, a szakvélemény súlyosan nélkülözi a tárgyilagosságot, a körülményeket részben feltáró, ellentmondásos kijelentéseket tesz. A szakértő nem vette figyelembe, hogy a terveket a kivitelezés

ütemének megfelelő időben kellett biztosítani. A bontási munkák elvégezhető részének megítélését a felperes excel táblázata adataira alapította, az annak alapján tett megállapítás aggályos. Mindaddig amíg a jóváhagyást a kiviteli terv nem kapott, addig a jóváhagyott kiviteli tervet kell a kivitelezőnek végrehajtani. A jóváhagyott terv ellenére a kivitelezés megkezdésének elmulasztása a vállalkozó késedelmét jelenti. Érvelése szerint a bontási munkák az építész (bontási) terveken túl tartószerkezeti terveket nem feltétlenül tettek szükségessé, de a statikai terv nélkül bontható részek tekintetében a munkakezdést a terv hiánya nem is befolyásolta. A KÖH is ennek fényében adta meg az engedélyt a bontási munkákra. A Korm. rendelet nem tartalmaz előírást arra nézve, a statikai terveket a bontás mely stádiumában kell átadni, így irányadónak kell tekinteni tervező nyilatkozatát, miszerint a munkakezdést követően feltárt körülmények értékes információval szolgálhattak volna a tervezéshez és biztonságos építkezéshez. A szakértői vélemény megállapításával szemben a felperes semmilyen bontásba nem fogott, csak az általa kijelöltvégzett feltárás jellegű bontási munkákat, melyekről a szakértő említést sem tett. A munka már az első, KÖH által jóváhagyott bontási tervdokumentáció alapján megkezdhető volt, ezen első tervcsomag nem volt mással összekeverhető. Hangsúlyozta, a 2010. decemberi koncepcióváltás nem befolyásolhatta a munkakezdést, hiszen ezen jövőbeli eseményről a bontási kiviteli tervek átvételekor a felperesnek még nem lehetett tudomása. Sétélmezte, a szakértő figyelmen kívül hagyta a felperesnek írt felszólításait, s azt is, a felperes az építési naplót nem az építési területen tartotta, ahhoz nem volt hozzáférése. Állította, a szakértő a felperes teljesítőképességét, elérhető nyereségét minden szakmaiságot és tárgyilagosságot meghaladó módon mutatja, annak sem tulajdonított jelentőséget, a perben nem merült fel adat arra, a felperes egyetlen alvállalkozót is megkeresett volna, alvállalkozó igénybevételére tőle engedélyt nem kért. Súlyosan elfogultnak tekintette a felperes helyzetének múltbéli referenciákon alapuló megítélését. Az elmaradt haszon tekintetében arra utalt, a felperesi teljesítés nyereségtartalma nem meghatározható, tekintve, úgy tett ajánlatot a kivitelezésre, nem ismerte az építészeti kiviteli terveket. Csakis a tényleges megvalósítás lezárultával lehet megállapítani, a kivitelezés milyen hasznót eredményezett volna. Felperes a szerződésszerű teljesítést azonban a jelentős késedelmel folytán amúgy sem tudta volna megvalósítani, az elmaradt haszonban megjelölt kára ezen okból sem merülhetett fel. Hangsúlyozta, az elmaradt haszon mértéke ellenőrizhető adatokkal nincs alátámasztva, az egységes bírói gyakorlat alapján a tényleges haszonkiesés az irányadó.

Az elsőfokú bíróság 2013. április 2-án kelt 12.G.40.756/2011/107. számú ítéletével kötelezte az alperest 70.702.640 forint, valamint ennek 2002. január 20-tól a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegével megegyező mértékű késedelmi kamata felperesnek, 1.500.000 forint eljárási illeték államnak megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet, továbbá a viszontkeresetet elutasította. Kötelezte a felperest alperesnek 530.907 forint perköltség megfizetésére. Az ítélet indokolása szerint a generálkivitelező felperes és a

megrendelő alperes között a Ptk. 402. §-a szerinti építési szerződés jött létre. Az elsődleges kereset tekintetében kifejtette, a felperes előlegre, mint dokumentumok szolgáltatásának igénylésére csakis akkor lehet jogosult, ha a vállalkozói jogviszony fennáll. E körben arra az álláspontra helyezkedett, az alperes felmondó nyilatkozata, függetlenül annak alaposságától, a szerződés megszüntetésére vonatkozó szándékként értelmezendő, mivel az alperes a szerződést fenntartani nem kívánta, a Ptk. 395. § (1) bekezdésében meghatározott általános megrendelői elállásnak minősül. Amennyiben pedig a szerződés sem az alperes megalapozott felmondása, sem az általános elállási jogának gyakorlása folytán nem szűnt meg, úgy a teljesítés mindenképpen lehetetlenült azáltal, az önkormányzat ezen beruházásra az alperessel nem köt szerződést. Mindemellett a felek nyilatkozataiból, a tanúk vallomásából arra is lehet következtetni, a felek közötti megromlott viszony sem engedi, a kivitelezés a felperes által folytatódhasson, ekként ez is a teljesítés lehetetlenné válását eredményezné. Rámutatott, a véghatáridő eltelte azonban önmagában lehetetlenülést nem eredményez, a teljesítés késedelemmel megtörténhet. A szerződés megszűnésére figyelemmel az egyébiránt összecszerűségében sem helytálló előleg megfizetése, illetőleg a dokumentációk kiadása iránti kereset megalapozatlan, elutasításának volt helye.

A másodlagos, leszállított keresetet megalapozottnak találta. E körben rögzítette, az alperes a perben a felmondás alapjaként csupán azon indokokra hivatkozhat, amelyeket a felmondás megtételekor ténylegesen megjelölt. A 2011. június 1-jei felmondólevélben a felmondás okának a felperesi késedelmet tekintette, és nem jelölt meg megalapozatlan számla kibocsátást.

...igazságügyi szakértői véleménye, valamint a szakértő tárgyaláson tett előadása alapján úgy foglalt állást, a bontáshoz szükséges dokumentációk szolgáltatása kapcsán a Ptk. 302. § b) pontja szerinti jogosulti késedelem állt fenn, amelynek folytán a Ptk. 303. § (3) bekezdése értelmében a felperes késedelme kizárt. Annak tulajdonított jelentőséget, a szakértői véleményből egyértelműen kitűnik, a KÖH jóváhagyása a módosított kiviteli tervek nem vonatkozik. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 38. § (1) bekezdése értelmében építési tevékenységet végezni csak jogerős építésügyi hatósági engedélynek, továbbá a hozzájuk tartozó jóváhagyott, engedélyezési záradékkal ellátott építészeti-műszaki dokumentációnak, valamint az ezek alapján készített kivitelezési dokumentációnak megfelelően szabad. A 191/2009.(IX.15.) Korm. rendelet hatályban volt és alkalmazandó 9. § (8) bekezdése értelmében a kivitelezési dokumentációt a tervező aláírásával ellátva felhasználás céljából a szerződő fél birtokába adja. Ezen rendelkezésekre és a szakértői véleményben foglaltakra is figyelemmel arra a következtetésre jutott, a KÖH jóváhagyása, mint jogszabályi feltétel szükséges a tényleges kivitelezéshez, illetőleg ténylegesen aláírt, papír alapú tervek kinyomtatása is feltétele annak, a felperes az alapján a teljesítésbe belefoghasson. Mindezek hiánya a felperesi teljesítés akadályát képezte.

A szakértői vélemény szerint ugyanakkor a statikai tervek hiánya a bontási munkálatok befejezése fizikai akadályát is képezte. A formailag meg nem felelő, a szerverre feltöltött tervek rendezetlenségük folytán nem voltak alkalmasak arra, annak alapján a felperes kivitelezési munkálatokat végezzen, amint ezt a szakértő

megállapította. Figyelemmel volt továbbá arra a tényre is, az épület műemlékvédelem alatt áll, így a bontási munkálatok statikai tervek hiányában történő végzése fokozott veszéllyel, illetőleg kárral járhat. Kitért arra is, a szakértő nyilatkozata szerint az adott ütem teljes elvégezhetőségének, befejezhetőségének hiányában az ennek alapjául szolgáló dokumentációk meg nem léte folytán a felperesnek a munka megkezdése sem lett volna kötelessége. Ennek folytán a szükséges dokumentáció szolgáltatásának hiányában a jogosulti késedelem akkor is kimenti a vállalkozó késedelmét, ha a bontási munkáknak neki sem fogott, a munkaterületre fel sem vonult.

A továbbiakban úgy foglalt állást, a felperes részéről ugyanakkor történt munkavégzés. A szakvéleményből kitűnik, a bontási munkálatok statikai tervek hiányában nem voltak teljes egészében befejezhetők, és a bontást végző alvállalkozó a munkával addig haladt, amíg azt gazdaságosan végezni tudta. ... és ... tanúvallomása, valamint a 90. sorszám alatti alperesi beadvány mellékletét képező, 2011. január 26-i megrendelés alapján megállapíthatónak találta azt is, az ... által elvégzett bontási munka felperesi teljesítésnek minősül, mert aza felperes alvállalkozója volt. Mindezek alapján rögzítette, az alperes oldalán a tervszolgáltatásban meglévő olyan jogosulti késedelem áll fenn, amely a felperes egyidejű késedelmét kimenti, ezért a felperesi késedelemre alapított felmondás nem megalapozott.

Az alperes felmondó nyilatkozata az általános megrendelői elállási jog gyakorlásának minősül, míg ennek hiányában a szerződés a későbbiekben lehetetlenült, mégpedig - az alperesi mulasztásra tekintettel - az alperesnek felróható okból.

Az elmaradt haszon mértéke tekintetében rámutatott, az igazságügyi szakértői véleményből kitűnően a felperes a beruházás megvalósításával haszonra tett volna szert, amely haszon mértékét a szakértő 2%-os mértékűre becsülte a vállalkozói díjhoz képest - figyelemmel az építőipar akkori helyzetére, és a felperesi cég gazdálkodására is. A szakértői vélemény ezen megállapítását is elfogadva 70.702.640 forintos elmaradt haszon az az összeg, amelynek megfizetésére az alperes általános kár címén köteles.

A kártérítés iránti viszontkeresetet megalapozatlannak találta, tekintve, az állított kár nem felperes magatartására vezethető vissza.

Kitért arra is, az alperes tanúkénti meghallgatására tett indítványát a felperesi teljesítés hiányára vonatkozóan azon okból mellőzte, mivel a per érdekét nem a tényleges felperesi teljesítés, hanem az adott kivitelezési ütemhez képest a megfelelő tervszolgáltatás megléte, vagy meg nem léte befolyásolhatja csak, míg az alperes másik igazságügyi szakértő kirendelésére tett bizonyítási indítványát azon okból, a szakértői vélemény jól megindokolt, ellentmondásoktól mentes, kételyeket nem ébreszt.

Az ítélet marasztaló rendelkezésével szemben az alperes fellebbezett jogi képviselő útján. Elsődlegesen az ítélet fellebbezett rendelkezése megváltoztatását, az elmaradt vagyoni előny iránti kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását, másodsorban a fellebbezett rendelkezés hatályon kívül helyezését

és ebben a körben az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Előadta, az elsőfokú bíróság a tényállást pontatlanul, kronológiailag következetlenül tárta fel, hiányosan vagy egyáltalán nem rögzít bizonyos tényeket. A 2010. július 30-i vállalkozási szerződés is már írásba foglalt volt, a felperesnek már ekkor írásba foglaltan kötelezettsége volt annak vizsgálata, rendelkezésre állnak-e szükség tervek, azok hiánya esetén a figyelemfelhívás. Hivatkozása ellenére az ítélet nem tért ki arra, valóban kért-e a felperes a jogviszony fennállása alatt bármikor is alvállalkozó igénybevételére engedélyt, s nem foglalkozik a kiállított részszámlák és előlegszámla megalapozottságával sem. A számlák mögött tényleges teljesítés nem húzódott meg, a számlák kiállítását megelőző súlyosan szerződésszegő eljárás, a számlák kiállításának sorrendje és ideje is felvet az első fokú eljárásban nem tisztázott kérdéseket.

Az ítéletből hiányzik az előlegfizetési bankgaranciáról szóló okirat kiállításának 2011. január 21-i időpontja, az alvállalkozó munkavégzésének 2011. január-februári, felperes előlegbekérő levelének 2011. január 21-i időpontja, a kiviteli tervek KÖH általi jóváhagyásának 2010. október 25-i időpontja. Figyelmen kívül hagyásra kerültek továbbá a munkavégzésre való felszólításai, elállási nyilatkozata, a közjegyzői ténytanúsítványok az elvégzett munkákról, illetve a munkavégzés hiányáról. Nincs megjelenítve az elvégzett munkája, az elvégzett munka igazolásának, az ellenérték megfizetésének elmulasztása. Azt maga ismerte el, majd vállalta megfizetni a díjat. Az elsőfokú bíróság úgy rögzíti tényként a haszon mértékét, hogy e körben a per adatai és a szakértői vélemény sem tartalmaz semmilyen bizonyítékot.

Sérelmezte, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a szakvélemény ellentmondásos, szakmaiságot nélkülöző megállapításaira tett előadását, s az új szakértői kirendelésére irányuló indítványát elutasította, szakértőhöz intézett kérdések feltételét pedig nem engedélyezte. A munkavégzés körülményeire, alvállalkozó teljesítésére, projekt finanszírozására, elmaradt haszonra vonatkozó kérdések pedig szakmai jellegűek és a tényállás teljesebb körű felderítését célozták volna.

Állította változatlanul, a szakvélemény több tekintetben sem ad egyértelmű, pontos és ellentmondásoktól mentes szakmai választ a feltett kérdésekre, így arra sem, ha voltak statikai terv nélkül is elvégezhető munkarészek, azokat miért nem volt kötelessége elvégezni felperesnek, jogosult-e elmaradt haszonra a felperes, s ha igen, mekkora mértékűre.

Az Építőipari Kivitelezésről szóló 191/2009.(IX.15.) számú Korm. rendelet 3. § b) pontja értelmében, miszerint a kivitelező viseli a tervdokumentáció észlelt hiányossága szerződéskötéskori jelzése elmulasztásának jogkövetkezményét, a felperes rosszhiszeműen járt el, mivel még a szerződés 2010. szeptember 22-i módosításakor sem jelzett a tervekkel kapcsolatban részéről felmerülő problémát.

Az elsődleges kereseti kérelem körében, a szerződés megszűnésének módja és annak következményei tekintetében nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A Ptk. 395. § (1) bekezdése szerinti általános elállási jog értelmezése tekintetében a bírói gyakorlat is egyértelmű, az általános elállási jog nem szerződésszegő magatartáson alapul, maga a jogszabály teszi lehetővé az elállási jog gyakorlását a megrendelő részére. Ebből következik, a vállalkozó kárának megtérítésére a

kártalanítás szabályai szerint kerülhet sor. (BDT 2011. 2490., BDT 2003. 774.) Ennek alapján magatartása jogszerűnek minősül, a kártalanítás szabályai alkalmazandók.

Változatlanul hangsúlyozta, a szerződés felmondására a felperes súlyos szerződésszegése miatt került sor, a vállalkozási szerződés 14.2. pontjának a), b), c), d) és f) pontját jelölte meg felmondási okként. A felmondása ezáltal a Ptk. 395. § (3) bekezdésében rögzített, szerződésszegésen alapuló elállási joggyakorlásnak minősülhet, mivel a felperes a munkát csak olyan számottevő késéssel tudta volna elvégezni, a teljesítés emiatt már nem áll érdekében. A felperes elmaradt hasznát ezért nem követelheti, mert a szerződés megszüntetésére a felperes szerződésszegő magatartása adott okot. A felmondás általános elállási jog gyakorlásaként való értelmezése esetén viszont felperesnek az elmaradt hasznát tényszerűen alá kellett volna támasztania. Az elmaradt haszon megállapítása tekintetében a BDT 2009. 774. és a BDT 2007. 1556. számon közzétett eseti döntésben is megjelenő bírósági gyakorlat ad útmutatást. A felperes kárigénye alapjául tehát csak ellenőrizhető, számszerűsített kiadásai, illetve haszonkiesése szolgálhat. Ilyen számszaki kimutatást a felperes nem csatolt, arra nézve bizonyítási indítványt nem tett. A munkavégzés megkezdésének elmaradását pedig a tanúvallomások is igazolták. Mivel a felperes a munkaterületen tényleges munkát nem végzett, a projekttel kapcsolatban kimutatható, számszerűsíthető kára nem is keletkezett, de a károkozás ténye sem került bizonyításra. A felperes azzal is hozzájárult a szerződés megszűnéséhez, bizonyos tervek hiányát nem jelezte időben, tényleges munkát nem végzett, alvállalkozókat nem bízott meg, s mindennek ellenére számlákat bocsátott ki. A Ptk. 312. § (3) bekezdése nem alkalmazható, mivel a szerződés lehetetlenüléséért a felperes felelőssége kétségtelenül fennáll. A projekt újragondolása pedig a felperes teljesítésének hiányára tekintettel vált szükségszerűvé és a felperesi kivitelezés hiánya vezetett ahhoz, az önkormányzat is lehetetlenülést állapítson meg.

A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában arra utalt, a szakvélemény az elmaradt haszon tekintetében nem tartalmaz egyértelmű rendelkezéseket. Semmilyen konkrét szám adatot nem rögzít az elmaradt haszon meghatározásának alapjául, csak mint „célról” szól. Felperes érdemi munkát nem, még a statikai tervek nélkül elvégezhető bontási részek tekintetében sem végzett, így valóban nehéz is lenne szám adatokkal igazolni felperes kárát, különösen, hogy az építőiparban tapasztalható súlyos válság aligha eredményezhet számottevő nyereséget. Az épület áttervezése, a módosított építési engedély is önmagában kizárja az eredeti szerződés szerinti értékekkel történő számolást. A bírói gyakorlat (BDT 2009. 2042., BDT 2010. 2369., BH 1988. 106., Gf.IV.20.175/2006/8.) szerint egyébként is az elmaradt vagyoni előny tekintetében nem a vállalkozó tervezett nyeresége, hanem a tényleges haszonkiesés az irányadó, azaz a hozamkiesés, amit reális és ellenőrizhető adatok igazolnak. Jelen ügyben semmilyen összehasonlító adat nem áll rendelkezésre az elmaradt vagyoni előny igazolására, annak hiányát az elsőfokú bíróság nem értékelte. Az elmaradt haszon általános kártérítéskénti követelése esetén is terheli a felperest az összecszerűség tekintetében a bizonyítás. Az elmaradt haszon tekintetében előterjesztett kereset tehát azon okból megalapozatlan, jogellenes károkozás részéről nem merült fel, ilyet a felperes nem

bizonyított. A felmondásának általános elállási jogként való értelmezése esetén sem állapítható meg elmaradt haszon, mert azt a felperes bizonyítani nem tudta. Joggal várta a teljesítés megkezdését. Az eredeti kiviteli tervek minden hatóság által jóváhagyásra kerültek, további engedély a végrehajtáshoz nem volt szükséges, mindent megtett annak érdekében, a felperes a teljesítést megkezdhesse. A körülmények változása tette szükségessé több hónappal később a tervek módosítását, ez azonban nem mentesíti a vállalkozót attól, teljesítse szerződéses kötelezettségét. Tekintettel arra, felperes szerződésszegő magatartásával hozzájárult ahhoz, a szerződés megszűnjön, a felperest lehetetlenülés esetén sem illeti meg elmaradt haszon. A felperes munkát a vállalkozási szerződéssel összefüggésben egyáltalán nem végzett, így tényleges haszonkiesést megállapítani sem lehet. Tényleges haszonkiesését a felperes nem bizonyította, annak alapjául az összehasonlító adatok nélküli becslést tartalmazó szakértői vélemény nem fogadható el. A szakértői vélemény becslése még általános kártérítés megállapítására sem alkalmas.

Sérelmezte azt is, az elsőfokú bíróság nem értékelte a 2010. évi felperesi mérlegre tett előadását.

Utalt arra is, az elsőfokú bíróság elmulasztotta feltárni a koncepcióváltás valós tartalmát és kihatását az építés egész folyamatára. Alapvetően valótlan az épület hasznosítását érintő koncepcióváltás megállapítása, hiszen a tervmódosítás az épület hasznosítását nem érintette, és azt nem is koncepcióváltás tette szükségessé. Szükséges és elengedhetetlen ezért a 2010. év végi tervmódosítás indokának, tartalmának feltárása és értékelése, a munkálatok ütemterv szerinti folytatására, amennyiben az elsődleges fellebbezési kérelem további bizonyítási eljárás nélkül nem tekinthető megalapozottnak.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet fellebbezett rendelkezése helybenhagyását, az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Mindenekelőtt utalt arra, az ítélet viszontkeresetet elutasító rendelkezése jogerőre emelkedett. Előadta, az elsőfokú bíróság az ítéleti döntés alapját képező tényállást megfelelően feltárta, a megállapított tényállásból helyes jogi következtetésre jutott. A perbeli esetben nyilvánvalóan nem lehet a bizonyítékok alapján az ítélettől eltérő következtetésre jutni, a fellebbezés sem hoz fel olyan bizonyítékot, amiből az első fokú ítéleti tényállás iratellenessége következne. A per tárgyát képezte annak megállapítása, bármelyik fél terhére róható-e szerződésszegés. Az alperes perbeli állításait nem támasztotta alá, a perbeli adatokból az állapítható meg, sorozatos szerződésszegést az alperes követett el.

Az alperes a kivitelezéshez szükséges és hiányzó tervdokumentáció szolgáltatásától nem volt elzárva, de ezen kötelezettségének elsődleges kereseti kérelme ellenére sem tett eleget. A hiányzó terv ugyanakkor nem is állt alperes rendelkezése alatt, azokat a tervezőinek ki sem fizette. Alperes tehát a szükséges tervdokumentációt a saját érdekkörébe felmerült okból nem szolgáltatta, megszegve ezzel a szerződést. A felmondásban írtak ellentétesek a peradatokkal, mindvégig következetesen kérte a tervszolgáltatást, teljesíteni kívánta a szerződést, a felmondás ezért nem megalapozott. Utalt arra is, a szerződés 5.5. pontja

kifejezetten nevesíti az alperes projekt megvalósításához szükséges szerkezetépítésre vonatkozó kiviteli terv átadási kötelezettségét. Ennek, valamint a statikai kiviteli tervnek a hiányára 2010. október 20-i munkaterület átadás-átvételi jegyzőkönyvben is felhívta az alperes figyelmét. Tervszolgáltatási kötelezettsége elmulasztásából, a csatolt levelezésből, a főépítési nyilatkozatokból, saját nyilatkozataiból is az következik, az alperes mindezzel tisztában volt. Állította, az maga szerződött le a rendelkezésre álló tervdokumentáció alapján a műemléki épület elvégezhető bontási feladatainak elvégzésére, az a saját alvállalkozója volt. Vitatta, hogy a mérlegdokumentációban ne számolt volna be a perbeli kivitelezési tevékenységéről. A perbeli adatok szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kifejezetten vizsgálta a vonatkozó számviteli dokumentációt, az általa kiállított számlákat.

Változatlanul hivatkozott arra is, az alperes nem rendelkezett a szerződésből fakadó díjfizetési kötelezettségének teljesítéséhez szükséges forrásokkal. Ezt támasztja alá, még a saját tervezőit sem fizette ki, ezért a projekt kivitelezési tervezettsége bizonyítottnak nem volt adott, az alperes ezen magatartásával elzárta a szerződés teljesítésének lehetőségétől is. Az alperessel már a szerződés megkötését megelőző ajánlatában közölte, a kivitelezési projekttel kapcsolatban 406.167.102 forint nyereséggel számol. A NAV vizsgálati jegyzőkönyv is alátámasztja, a projekt szerinti 3.535.132.000 forint nettó vállalkozói díjkövetelés a könyvvézetési nyilvántartásaiban szerepelt.

A szakértői bizonyítás körében hangsúlyozta, a kirendelt szakértő....könyvvizsgáló, igazságügyi szakértő bevonásával jutott a szakértői véleményben rögzített értékmeghatározásra. A szakvélemény kategorikusan megállapította, a kivitelezési munkák, ezen belül a bontási munkák megkezdésének nem voltak meg a feltételei, a beruházás megvalósításának műszaki feltételei az alperes beruházói oldalán hiányoztak. Ezen megállapítások nyilvánvalóan nem mérlegelhetők felül.

A Pp. 206. § (3) bekezdése alapján a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét, még akkor is, ha az a szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján meg nem állapítható, a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg. Alperes bizonyított szerződésszegő magatartásai összessége eredményezte, ne tudja teljesíteni a szerződést, ne juthasson hozzá a vállalkozói díjhoz. Mivel a saját kártérítési felelőssége nem állapítható meg, így a kármegosztás lehetősége fel sem merülhet. A kárenyhítési kötelezettségének pedig a Ptk. 340. § rendelkezései szerint mindenben eleget tett az alperes sorozatos tájékoztatásával, valamint az elvégezhető munkálatok elvégzésével.

A Kúria gyakorlata szerint, ha az érvényesített elmaradt haszonnak, elmaradt vagyoni előnynek megfelelő kár a szerződés szerinti elmaradt díj, az összecszerűség tárgyában szakértői bizonyítás nem is lenne szükséges, mivel ilyen esetben a kár mértéke a szerződéses adatok alapján bizonyított. Az adott esetben a szakértő a kár mértékének egzakt módon történő megállapítása problémáit maga is jelezte, ezért alperes alaptalanul hivatkozik arra, a kár mértéke a szakértői vélemény által mérlegelt perbeli tényekhez, körülményekhez, a szakértő által hivatkozott felperesi mérlegadatokhoz képest más módon megállapítható lett volna, és ezért a Ptk. 359. § (1) bekezdése alkalmazásának nem lett volna helye.

A szakértői vélemény nyilvánvalóan árbevétel alapján, e becsülhető költségek

figyelembe vételével határozta meg az árbevétel arányos értékét, ezért az első fokú ítélet az irányadó bírói gyakorlatnak megfelel. Állította, a Ptk. 395. § (1) bekezdése alapján a megrendelő a kártérítéssel tartozik a vállalkozót olyan anyagi helyzetbe hozni, mintha az elállás nem történt volna meg. Ezen megtérítési kötelezettség jogi természete csak abban különbözik a szerződésszegéssel okozott kártérítési felelősségtől, a megtérítési kötelezettség nem igényli a jogellenességet. A jogszabályon alapuló elállási jog érvényesítése esetén értelemszerűen az objektív felelősségre tekintettel kimentésre nincs lehetőség. Az elállási jog gyakorlása ezért nem jelenti egyben a már bekövetkezett jogellenes szerződésszegő magatartás kimentését is.

Összességében rögzítette, az alperes szerződésbe ütköző módon gyakorolta a felmondási jogot, de a károkozó magatartása már a felmondó nyilatkozat kézbesítését megelőzően megtörtént, kártérítési felelősségét megalapozó késedelmével. Az elállás jogkövetkezményei az általános elállási jog alapján meghatározhatók voltak, amennyiben pedig lehetetlenülés állapítható meg, úgy a jogellenességi összefüggés a Ptk. 312. § (3) bekezdése szerint nyilvánvalóan az alperes terhére róható a peradatok szerint.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételében a fellebbezésében foglalt indokait változatlanul fenntartotta. Ismételten hangsúlyozta, felperes a vállalkozási szerződés szerinti munkákat a vállalt határidőben nem kezdte meg, munkát azt követően sem végzett, ezért a szerződés felmondására a felperesi szerződésszegés miatt került sor. Ezen álláspont elfogadása hiányában is a felmondás legfeljebb a Ptk. 395. § (3) bekezdésében foglalt elállási jog gyakorlásaként értelmezhető, mely esetben éppen maga érvényesíthetne kárigényt felperessel szemben.

A szakvéleményt változatlanul nem tartotta elfogadhatónak a kártérítés alapjául, mivel a 3,5 milliárd forint értékű műemléki kivitelezésre vonatkozó projekt még a kezdeti fázisában megakadt, lehetetlen meghatározni, felperes bármilyen haszonra tehetett volna szert a 2010-es évben is válság sújtotta építőipari szektorban. Kitért arra is, az általános kártérítés megállapításakor az elsőfokú bíróság nem ismertette részletesen a mérlegelési szempontokat.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, s a fellebbezést az alábbiakra tekintettel megalapozatlannak találta.

A Ptk. 402. § (1) bekezdése szerint építési szerződés alapján a vállalkozó építési-szerelési munka elvégzésére, a megrendelő pedig annak átvételére és díj fizetésére köteles.

A Ptk. 318.§ (1) bekezdése szerint a szerződésszegésért való felelősségre is

alkalmazandó Ptk. 339.§-a értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.

A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A Ptk. 355.§ (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges vagy a károsult az alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A (2) bekezdés értelmében a kárt főszabályként pénzben kell megtéríteni.

A (4) bekezdés értelmében kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése kimondja, ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

A Ptk. 312. § (3) bekezdése szerint ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a jogosult felelős, a kötelezett szabadul a tartozása alól, és követelheti kárának megtérítését.

Az idézett rendelkezésekből leszűrhető, építési szerződés esetén a vállalt munka elvégzéséért, a szerződés teljesítéséért a vállalkozó a teljesítése ellenértékéért díjra jogosult. Amennyiben a szerződés teljesítése a jogosultnak, építési szerződés esetén a megrendelőnek felróható okból válik lehetetlenné, a kötelezett vállalkozó a szerződésben kikötött díjhoz nem jut hozzá, elmaradt haszonban, vagyoni előnyben jelentkező kára keletkezhet, mely kár bekövetkezte esetén kártérítésre tarthat igényt. A vállalkozó szerződés megrendelőnek felróható okból lehetetlenülése folytán kártérítési igénye tekintetében pedig a Ptk. 318. §-a szerint alkalmazandó szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó általános felelősségi szabályok, így a Ptk. 340. §-ában a vállalkozó kárenyhítési kötelezettségére, a 355. §-ában a kártérítés módjára, mértékére, valamint, amennyiben a kár mértéke pontosan nem állapítható meg, a 359. §-ában az általános kártérítésre nézve írtak irányadók.

Az adott ügyben a másodfokú eljárás tárgyát már csak annak vizsgálata képezte, az

elsőfokú bíróság helytállóan, az eljárási és anyagi jogi szabályok helyes alkalmazásával bírálta-e el a felperes másodlagos, kártérítés iránti kereseti kérelmét.

Felperes a Ptk. 312.§ (3) bekezdésére alapított másodlagos kereseti kérelmében az elmaradt nyereségében, vagyoni előnyében megjelölt kárát arra vezette vissza, az alperes a kivitelezéshez szükséges, alakilag és tartalmilag megfelelő, örökségvédelmi szempontból is elfogadott tervdokumentáció átadása elmulasztásában megnyilvánuló, felróható magatartása folytán lehetetlenült el a szerződés teljesítése.

Az alperes ezzel szemben lényegében arra hivatkozott, a kivitelezés (bontás) megkezdéséhez szükséges tervek a felperes rendelkezésére álltak, a felperes azonban az építési területre nem vonult fel, a bontást nem kezdte meg, illetőleg a megkezdett bontást sem fejezte be olyan mértékben, amely a rendelkezésre álló tervek alapján befejezhető lett volna, a szerződést annak 14.2. a-d), valamint f) pontjára alapított felmondásával megszüntette, a szerződés teljesítése ha el is lehetetlenült, az a felperesnek felróhatóan történt.

A kereset és az ellenkérelem tükrében tehát az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta az alperes tervszolgáltatási kötelezettsége teljesítését, a munkavégzés megkezdhetőségét.

A széleskörű tanúbizonyítást követően pedig figyelemmel a tanúk e körben tett egymásnak ellentmondó, eltérő nyilatkozataira is, helytállóan tekintette szakkérdésnek annak megítélését, a felperes rendelkezésére bocsátott engedélyek, dokumentációk alapján a felperesnek volt-e lehetősége munkavégzésre, a nem megfelelő dokumentáció a munkavégzés akadályát képezte-e.

A kirendelt építésügyi műszaki, ingatlanforgalmi szakértő a per tárgyát képező szálloda helyszíni bejárását, a felekkel történt konzultációt, a peranyag áttanulmányozását követően arra következtetésre jutott, nem álltak fenn a bontási munkák megkezdésének a feltételei. A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint a szakvélemény fent idézett megállapításaival a szakértő egyértelmű, jól megindokolt magyarázatát adta annak, milyen okokból jutott arra a következtetésre, a megkezdett bontási munkák befejezésének, a szállodaátépítés kivitelezése megkezdésének milyen jogszabályi, műszaki és gazdaságossági indokai voltak, különös figyelemmel arra, a szálloda műemlékvédelem alatt áll.

Az elsőfokú bíróság helytállóan fogadta el ezért a szakvélemény ezen megállapítását ítélezése alapjául.

Ezen megállapításból következően pedig helytálló álláspontra helyezkedett a tekintetben is, az alperes által 2011. június 3-án közölt felmondás nem váltotta ki a szerződés megszűnésének joghatását, mivel a felmondás időpontjában fennállt

alperesi, a szerződés akkori teljesítéséhez szükséges tervszolgáltatási késedelme kizárta a felperes késedelmét.

Tekintettel arra, az alperes a felmondását arra alapozta, a felperes a teljesítési helyszínre a szerződésnek megfelelően nem vonult fel, a kivitelezést nem a szerződés előírásainak megfelelően végzi, az ütemtervben foglalt határidők alapján a kivitelezés hat hónapot meghaladó késedelembe van, a szakvélemény alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, a felmondásban megjelölt késedelmet az alperes tervszolgáltatási kötelezettségének elmulasztása eredményezte.

A szakvéleményből, és a per további adataiból is megállapítható, hogy az alperes is tisztában volt azzal, hogy a hiányzó adatokkal elkészült tervek nem elfogadhatók, ezt tanúsítja a Szentés Város Polgármesteri Hivatalában 2011. január 19-én felvett Tervegyeztetési jegyzőkönyv is.

Nem vitásan az alperes ezt követően, a felmondást megelőzően többször, így a 2011. február 1-jén, március 24-én, április 18-án kelt levelével is, utalva a felperesi késedelemre, felhívta felperest a kivitelezés teljesítésére, 2011. május 17-én kelt levelével pedig, hivatkozva arra is, a felperes hiányzó dokumentumokat nem jelzett, az addig elmaradt munkák megkezdésére újabb 2011. május 20-i határidőt tűzött ki.

Ezzel szemben a felperes 2011. március 21-én kelt levelével is jelezte, az alperes a kiviteli tervek szolgáltatására vonatkozó kötelezettségeinek nem tesz eleget, ezért az alperes magatartása akadálya a vállalkozási szerződés teljesítésének, e körben utalt a módosított kiviteli tervdokumentáció KÖH általi jóváhagyásának hiányára, valamint arra is, bontási engedély és bontási tervdokumentáció is csak az „udvari melléképületekre” áll rendelkezésre. Ezen álláspontját a 2011. április 7-i, 2011. április 29-i válaszleveleiben is megerősítette.

Az alperes ezért a peradatokkal, utóbb igazságügyi szakértői véleménnyel is alátámasztottan tévesen hivatkozott arra, ne lett volna ismerete az elsőfokú bíróság által is pontosan rögzített, a szerződés felperes általi teljesítéséhez szükséges tervdokumentáció hiányáról.

Annak jogkövetkezményét pedig, hogy a felperessel ellentétesen, tévesen ítélte meg, hogy a felperes rendelkezésére állt tervdokumentumok alapján a bontási munkálatok folytathatók voltak, maga köteles viselni. A szakértő is egyértelműen rögzítette, a statikai tervek hiánya a bontási munkálatok fizikai akadályát is képezte, a műemlékvédelem alatt álló épület esetében a bontási munkálatok statikai tervek hiányában történő végzése fokozott veszéllyel, kárral járhat.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság azon álláspontjával értett egyet, hogy a szerződés teljesítése a felperes által hivatkozott, alperesnek felróható okból ellehetetlenült, figyelemmel arra is, a hiányzó tervdokumentumokat

az alperes a per tartama alatt sem szolgáltatotta, s azok jövőbeni szolgáltatására nézve sem tett előadást. A fellebbezésében is úgy nyilatkozott, a felperes teljesítésének hiányára tekintettel a projekt újragondolása vált szükségessé, a felperesi kivitelezés hiánya vezetett ahhoz, az önkormányzat is lehetetlenülést állapítson meg.

Ezen hivatkozása azonban a fent kifejtettek szerint téves, a saját felróható magatartására, mulasztására visszavezethető lehetetlenülés folytán pedig az elsőfokú bíróság helytállóan tette a szakértői vizsgálat tárgyává a felperes teljesítőkéességét, annak megállapíthatósága esetére a várható kiadásait is figyelembe véve azon haszon mértékét, amelyet a felperes a szerződés teljesítése esetén elérhetett volna.

Az alperes a felperes anyagi és munkaerő szempontból is a szerződés teljesítésére való alkalmatlansága körében a felperes 2010. évi éves beszámolójának számszaki adataira, a kiegészítő mellékletben írtakra, valamint a könyvvizsgálói véleményre hivatkozott. Nem vitásan a véleményt adó könyvvizsgáló kétségét fejezte ki a felperes vállalkozás folytatásra való képességével kapcsolatban.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint azonban a szakvélemény ítélezés alapjául elfogadhatóan megindokolta, miért nincs jelentősége azon alperes által hivatkozott adatoknak egy olyan szakmai múlttal rendelkező, és meghatározott szakmai, tulajdonosi csoportba tartozó vállalkozónak, mint felperesnek. Ezért a Fővárosi Ítéltábla is elfogadhatónak tartotta azon végső, összegzett szakértői megállapítást, miszerint a felperes a beruházás teljesítésére minden szempontból alkalmas volt.

A felek között létrejött szerződés 2010. szeptember 22-én rögzített tartalma már a korábbi szerződéshez képest egy módosított tartalmat, vállalkozói díjat foglalt magában, melyet a felek 3.535.132.000 forintban határoztak meg. Aügyvezetője is úgy nyilatkozott tanúvallomásában, 2011. január 19-én végleges kiviteli tervek azért nem voltak, mert azt módosítani kellett, „nem azt az épületet akartuk megépíteni, amelyre az eredeti építési engedély szólt”.

Figyelemmel arra, az adott beruházásnál már történt a felperes díja mértékére is kiható tervmódosítás, az pedig megjósolhatatlan, amennyiben a szerződés teljesítése nem lehetetlenült volna el, sor került volna-e további, a felperes díját is érintő módosításokra, abból kellett kiindulni, a szerződés teljesítése esetén a felperes a megjelölt vállalkozói díjra tarthatott volna igényt. E díjnak azonban a szakértői véleményből is megállapíthatóan, a felperes tervezett nyeresége a 191/2009.(IX.15.) Korm. rendelet 3. § (5) bekezdése szerint csak egyik alkotóeleme volt.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben is, a jelen perbeli kivitelezés teljesítésének lehetetlenülése esetén, mely kivitelezés lényegében el sem kezdődött, csupán szakértői módszerrel becsülhető meg, a

3.535.132.000 forint vállalkozói díjnak mely hányada az, amely olyan tényleges haszonkiesésnek minősül, amelyet a felperes elmaradt vagyoni előnyként megalapozottan érvényesíthet.

Tekintve a per tárgyát képező beruházásnál a felperest ért kár mértéke pontosan nem állapítható meg, számszakilag nem vezethető le, figyelemmel a GK. 34. számú gazdasági kollégiumi állásfoglalásban, valamint a PK. 49. számú polgári kollégiumi véleményben írtakra is, helye lehet a felperest ért kár Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján történő megtérítésének, mivel további bizonyítás lefolytatása esetén sem lehetne a kár összegét pontosan meghatározni.

A Fővárosi Ítéltábla az eljárt szakértő e körben a felperes mérlegadataira, az építésügy 2010. helyzetére is figyelemmel tett megállapításait az ítélezése alapjául szintén elfogadta.

A szakértő is utalt arra, „természetesen nem lehet megjósolni, mekkora nyereséget ért volna el a cég, ha teljesíti a szerződéses vállalását, de vállalati szinten ki lehet adni becsült értéket.” Ezt a becsült értéket határozta meg a 3.535.132.000 forint vállalkozói díj 2%-ában, 70.702.640 forintban akként, hogy az alperes érvelésével ellentétben ezen becslés nem nélkülözte az összehasonlító adatok figyelembevételét. A szakértő ugyanis támaszkodott az Építési Vállalkozók Országos Szövetsége közzétett adataira, valamint más perben vizsgált építési vállalkozó cég 2010. éves tevékenysége során kimutatott adózás előtti nyeresége mértékére.

Tekintve, a perbeli adatokból olyan következtetés nem volt levonható, hogy a felperes a kivitelezésből hasznát bizonyosan nem realizálhatott volna, s így a felperesnek egyáltalán nem következett volna be kára a kivitelezés elmaradásából, ezért helytállónak kell tekinteni a szakértő által becsléssel megállapított üzleti haszon mértékét, melyet a szakértő összegző megállapításában egyértelműen már ekként jelölt meg, nem pedig csak mint elérhető „cél”.

A felperes a másodlagos keresetét a szakvélemény előterjesztését követően a kimunkált összegre leszállította, ezért az elsőfokú bíróság helyesen kötelezte az alperest a Ptk. 395. § (1) bekezdése alapján a felperes 70.702.640 forint összegben meghatározott kára megtérítésére.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel rámutat a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem elbírálásához szükséges mértékben a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a tényállást teljes körűen feltárta, megállapította, a fellebbezésben hivatkozott körülmények vizsgálatát, újabb szakértő kirendelését az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés nélkül mellőzte.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező alperest a felperes 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A.§-a alkalmazásával megállapított, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Az alperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 2.500.000 forint fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 6/1986.(VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

Budapest, 2013. december 13.

. Rózsa Éva s. k.

a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s. k.

előadó bíró

. Molnár József s. k.

bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztesi Diana

írnok